

Emina Huseinspahić*

PRAVNO-HISTORIJSKI ZNAČAJ MONTANJARSKOG USTAVA I ORGANIZACIJA DRŽAVNE VLASTI REVOLUCIONARNE FRANCUSKE U NJEGOVIM ODREDBAMA

SAŽETAK:

Montanjarski ustav kojeg je 24. juna 1793. godine iznjedrila Francuska buržoaska revolucija zauzima veoma značajno mjesto u okvirima državno-pravne historije Francuske. Ovaj ustav nije bio prvi francuski ustav, ali je prvi ustav koji je izvršio revolucionarni prekid sa Ancien Règeom, ukidajući ostatke starog feudalnog poretka preostale u revolucionarnoj Francuskoj nakon donošenja Ustava iz 1791. godine. Usvojen voljom naroda na referendumu, Montanjarski je ustav predstavljao najdemokratskiji akt revolucionarnog perioda iz kojeg datira. Njegove odredbe predviđale su uvođenje Republike utemeljene na načelima demokratske narodne suverenosti, i Konventskog sistema koji predstavlja historijski primjer skupštinskog sistema vladavine. Utemeljen na Montanjarskoj deklaraciji o pravima čovjeka i građanina (1793) i prožet Rusoovim idejama republike, jedinstva vlasti i narodne suverenosti, Montanjarski je ustav, premda je ostao u praksi neprimijenjen, predstavljao najviši domet demokratske ustavnosti, u vrijeme kada je donesen, ali i decenijama poslije. S tim u vezi, mnoge su države u godinama nakon Francuske revolucije, idejno i normativno usvojile, a potom i znatno proširile principe koje je proklamovao, što je ovom ustavu, uz afirmaciju uloge pojedinca unutar društva i stavljanje države unutar pravnih okvira, te stvaranje pretpostavki da se razvija kao pravna država, priskrbilo zavidan pravno-historijski značaj.

Ključne riječi: Montanjarski ustav, Montanjarska deklaracija o pravima čovjeka i građanina (1793), Francuska revolucija, Konventski sistem.

* Mr. sc., viši asistent Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici

1. Montanjarski ustav i Deklaracija o pravima čovjeka i građanina iz 1793. godine

U okviru državno-pravnog i političkog razvoja Francuske, posebice u periodu građanske revolucije koja je trajala od 1789 do 1799. godine, veoma značajno mjesto zauzima francuski revolucionarni Ustav iz 1793. godine, poznatiji kao Montanjarski ustav. Ovaj Ustav je jedini francuski ustav koji je ostao u praksi neprimijenjen, no to ne umanjuje njegov značaj koji se ogledao u činjenici da je isti bio prvi, ne samo francuski, nego i evropski Ustav koji je donesen voljom naroda, o čemu svjedoči i njegovo prihvatanje na referendumu.¹ U tom smislu, predstavljao je najdemokratskiji akt revolucionarnog perioda iz kojeg datira, posebice ako se ima u vidu da je odobren ogromnom većinom glasova ondašnjih municipalnih skupština. Njegove su odredbe predviđale uvođenje tzv. Konventskog sistema sa koncentracijom zakonodavnih i izvršnih ovlaštenja u jednodomnom predstavničkom tijelu, pa je shodno tome, Montanjarski ustav prvo u historiji, konstitucionalizovanje načela demokratskog jedinstva vlasti. Prožet filozofskim i političkim idejama Žan Žak Rusoa, ovaj je ustav predviđao uspostavljanje oblika političke organizacije koji je predstavljao najviši domet demokratske ustavnosti, ne samo u vrijeme kada je usvojen, nego i decenijama poslije. U tom smislu je nadahnjivao političko organizovanje demokratskih revolucija koje su uslijedile nakon Francuske revolucije, ali i demokratske revolucionarne ustavotvorce u njihovim nastojanjima da očuvaju (demokratske) revolucionarne tekovine.

Montanjarskom Ustavu je prethodila Deklaracija o pravima čovjeka i građanina. Sadržavala je odredbe slične Deklaraciji iz 1789. godine, ali sa znatno naglašenijom težnjom za obezbjeđenjem narodne suverenosti i zaštitom temeljnih prava čovjeka i građanina.² U njenom uvodnom dijelu je istaknuto da je cilj društva opće blagostanje, te da se uprava organizuje kako bi obezbijedila čovjeku nesmetano uživanje njegovih prirodnih i nezastarivih prava, pri čemu se prevashodno mislilo na četiri temeljna prava – slobodu, jednakost, bezbjednost i svojinu.³ Sukladno odredbama Deklaracije iz 1793. godine, svi ljudi su po prirodi i pred zakonom jednaki. Zakon je slobodan i svečan izraz opće volje i kao takav je isti za sve, bilo da štiti ili pak kažnjava. Sloboda je u okvirima Deklaracije pojmovno određena kao moć čovjeka da radi sve ono što ne narušava prava drugih, dok je suverenost prema Deklaraciji jedinstvena i nedjeljiva, nezastariva

¹ R. Festić, *Opća historija države i prava*, Studentska štamparija Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 1998, 255.

² Samardžić, *Opšta istorija države i prava*, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo 1967, 380.

³ Vidi: M. Pavičić, *Francuska revolucija – izabrani izvori*, Školska knjiga, Zagreb 1963, 144.

i neotuđiva i kao takva pripada samo narodu. Deklaracija iz 1793. godine bila je prožeta idejama francuskog enciklopediste Žan Žak Rusoa i umnogome se oslanjala na njegov Društveni ugovor. Njegova ideja o demokraciji predstavljala je putokaz tvorcima Montanjarskog ustava, nalazeći svoj izraz ne samo u njegovom općem duhu, nego i u njegovim temeljnim karakteristikama poput odveć znane narodne suverenosti, neposredne demokracije i nadasve jedinstva državne vlasti.⁴

2. Ideološka osnova Montanjarskog ustava

U dugotrajnoj ideološkoj pripremi Francuske buržoaske revolucije koja je 1793. godine iznjedrila Montanjarski ustav, učestvovao je i Žan Žak Ruso, jedan od najpoznatijih francuskih političkih mislilaca, prosvjetitelj i enciklopedist čijim su promišljanjima i idejama bili nadahnuti kreatori Montanjarskog ustava. Njegovo najpoznatije djelo je *Društveni ugovor* u kojemu je, između ostalog, sadržana i teorija o pravednoj državi, zasnovanoj na narodnoj suverenosti i jedinstvu državne vlasti. U svojim promišljanjima o političkom ustrojstvu države, Ruso je, za razliku od svojih sunarodnjaka – Voltera i Monteskjea, koji su bili pristalice engleskog političkog ustrojstva, gradio izvorni francuski oblik političke zajednice kroz uspostavljanje republikanske teorije države (*thčse republicaine*) koja je uspjela, u drugoj fazi Francuske revolucije (1793-1795) oživotvoriti ideju demokratske republike i izvesti pravnu revoluciju koja je, ovaj put i formalno-pravno zamijenila Ancien rčgime novim poretkom.⁵ Dakle, oblik vladavine koji je prema mišljenju Rusoa najpravedniji je demokratska republika. Ovo iz razloga što je jedino ona bila u stanju ukinuti društvenu nejednakost uspostavljenju monarhijskom i aristokratskom vladavinom. U okvirima Rusoove političke teorije narod se, po prvi put u historiji filozofije politike, razumijeva kao suveren i jedini istinski subjekt političke legitimnosti. Suverenost prema Rusou ne može pripadati jednome (monarhija), niti može pripadati nekolicini (aristokracija), nego svima (demokracija). Dakle, suverenost pripada narodu, nedjeljiva je i neotuđiva, a obzirom da je u „republici vladar istovjetan suverenu“, to podjela vlasti i njen prenos na predstavnike nije niti moguć, stav je Rusoa.⁶ Ovom sintezom ideje republike, jedinstva vlasti i narodne suverenosti, Ruso je u revolucionarnom smislu odredio tok Francuske pravne revolucije koja je 1793. godine iznjedrila Montanjarski ustav i Deklaraciju o pravima čovjeka i građanina kojima

⁴ R. Festić, Common Law i druge pravno-historijske teme, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2008, 259.

⁵ Filozofija politike francuskih enciklopedista i njezin utjecaj na Francusku revoluciju, Dostupno na: http://www.lzmk.hr/download/sl2_02.pdf, 27. decembar 2010.

⁶ Ibidem.

je narod proglašen suverenom, suverenost, nedjeljivom i neotuđivom, a državna vlast jedinstvenom.

3. Organizacija državne vlasti prema Montanjarskom Ustavu

3.1. Narodna zakonodavna skupština

Montanjarski Ustav iz 1793. godine bio je utemeljen na načelu jedinstva vlasti. Centralni vršilac onog dijela vlasti koji nije vršio narod neposredno kroz primarne skupštine⁷, bila je, prema ovom Ustavu, Narodna zakonodavna skupština. Ona je predstavnik narodnog suvereniteta proklamovanog ovim ustavom i čvrsto je u vezi sa biračkim tijelom. Kao najviši centralni organ sistema u svojim je funkcijama i ovlaštenjima bila ograničena isključivo pravima francuskog naroda. Birana je na period od godinu dana. Bila je organizovana kao jednodomno predstavničko tijelo i morala je biti u stalnom zasjedanju. Ustav je takođe određivao da su sjednice Narodne skupštine javne i da se zapisnici sa istih moraju štampati. Predviđao je i kvorum od 200 skupštinskih poslanika koji moraju prisustvovati sjednicama skupštine kako bi ista mogla punovažno odlučivati.

3.1.1. Nadležnost Narodne zakonodavne skupštine

Nadležnost Narodne Skupštine, sukladno odredbama Montanjarskog ustava, bila je podijeljena na dekretodavnu i zakonodavnu nadležnost, pri čemu su materije koje su pripadale jednoj i drugoj bile taksativno pobrojane i strogo podijeljene. Skupština je u obliku dekreta mogla donosila akte koji su se odnosili na mjere opće sigurnosti, reda i mira, izradu novca, javne radove, ratifikaciju ugovora, imenovanja i smjenjivanja vojnih komandanata, te odgovornosti i gonjenja visokih državnih funkcionera. U obliku zakona donošeni su akti koji su se ticali građanskog i krivičnog zakonodavstva, opće uprave, državnih prihoda i rashoda, sakupljanja poreza, objave rata, te svake nove teritorijalne podjele države.⁸ Osnovni kriterij podjele nadležnosti Skupštine na dekretodavnu i zakonodavnu bio je način donošenja ovih akata. Naime, prema Montanjarskom ustavu Narodna skupština kao zakonodavno tijelo, mogla je samostalno donositi samo dekrete, dok joj je vezano zakona, pripadalo tek pravo da izrađuje prijedloge istih

⁷ Sukladno administrativno-teritorijalnoj podjeli Francuske, primarne skupštine su bile općinske i skupštine kantona u kojima je narod neposredno ostvarivao svoju suverenost. U zavisnosti od veličine općine odnosno kantona, sastojale su se od 200 do 600 građana, obzirom da je na svakih 40 000 stanovnika biran po jedan poslanik (Vidi: Š. Kurtović, *Opća historija države i prava, Narodne novine, Zagreb 1989, 168-169.*)

⁸ S. Sokol, *Politička i ustavna povijest Jakobinskog razdoblja Francuske revolucije, Globus, Zagreb 1989, 97.*

koje je potom bila obavezna uputiti primarnim skupštinama na usvajanje. Ukoliko u roku od 40 dana u većini departmana jedna desetina primarnih skupština svakog od njih ne stavi prigovor na prijedlog zakona, predloženi zakon je usvajan.⁹ U nastojanju da objasni i naciji opravda prijedlog ovako složene procedure donošenja zakona, Hérault de Séchelles, ugledni francuski pravnik i političar i jedan od kreatora Montanjarskog ustava, između ostalog je istakao da ona treba poslužiti izlječenju države od zakonodavne manije koja slabi zakonodavnu vlast umjesto da je jača. Smatrao je da jedan dobar zakon vrijedi mnogo više od „gomile“ loših i u takvom promišljanju nije bio usamljen obzirom da je njegova misao bila aktualna ne samo u revolucionarnoj Francuskoj nego i decenijama poslije.¹⁰

3.2. Izvršni savjet – nosilac izvršne funkcije prema Montanjarskom ustavu

Najviši političko-izvršni organ u revolucionarnoj Francuskoj trebao je, prema Montanjarskom ustavu, biti Izvršni savjet, sastavljen od 24 člana koje imenuje Zakonodavno tijelo između kandidata sa opće kandidatske liste koju su činili po jedan kandidat predložen od strane elektorske skupštine svakog departmana.¹¹ Mandat članova Izvršnog savjeta trajao je dvije godine s' tim da se svake godine, posljednjeg mjeseca zasjedanja Skupštine, obnavlja polovina njegovog sastava. Ovakve ustavne odredbe o organizaciji Izvršnog savjeta rezultat su stava i mišljenja tvorca Montanjarskog ustava sukladno kojima Izvršni savjet „ne treba neposredno birati narod, jer njegovi članovi nisu agenti njegove volje“. Prevashodni zadatak Savjeta je da djeluje u pravcu izvršavanja opće volje koju zajedno sa narodom oblikuje i izražava Zakonodavna skupština. Shodno tome, on nema niti može imati predstavnički karakter.¹² Izvršni savjet je bio nadležan za rukovođenje upravom i vršenje nadzora nad njenim radom. Montanjarski ustav je ograničavao njegovo djelovanje na izvršavanje zakona i dekreta, pa sukladno tome, članovi ovog tijela nisu mogli učestvovati u izradi prijedloga zakona niti u postupku donošenju dekreta.¹³ Izvan sastava Savjeta njegovi su članovi birali nosioce pojedinih upravnih resora – ministre, čiji broj i funkcije određuje Zakonodavna skupština. Oni su tvorili kolegijalni organ koji je djelovao odvojeno od Savjeta i sa kojim, sukladno odredbama Ustava, nije mogao biti u neposrednom odnosu. Dakle, Montanjarski ustav je pravio razliku između izvršno-političke funkcije koja je bila povje-

⁹ E. Dmitrov, „Ustavi i politički režimi Francuske građanske revolucije“, Zbornik radova Francuska revolucija – ljudska prava i politička demokracija nakon dvjesto godina, 1991, 132.

¹⁰ S. Sokol, 98.

¹¹ Vidi: Š. Kurtović, Opća historija države i prava, Narodne novine, Zagreb 1989, 169.

¹² S. Sokol, 98.

¹³ R. Festić, 260.

rena Izvršnom savjetu i upravne funkcije koja je pripadala ministrima.¹⁴ Ova podjela bila je u skladu sa vladajućim shvaćanjem jakobinske ustavne i političke doktrine sukladno kojem, podjela izvršne funkcije na izvršno-političku i upravnu zapravo slabi položaj Izvršnog savjeta i centralnih upravnih organa u okvirima organizacije vlasti i drži ih strogo podčinjene i vezane za Skupštinu kao predstavničko tijelo, što u konačnici i jeste bio cilj tvorca Montanjarskog ustava. Izvršni savjet, ni po svojoj strukturi ni po funkcijama, a niti po odnosu spram Skupštine, nije predstavljao vladu. Prema položaju u okviru organizacije vlasti bio je tek posrednik između nosilaca upravnih resora i Skupštine, a u odnosu spram Zakonodavnog tijela, vrsta njegovog izvršnog organa.

4. Historijski i pravni značaj Montanjarskog ustava

Nakon što je 24. juna 1793. godine jednoglasno prihvatio tekst Montanjarskog ustava, francuski revolucionarni Konvent je 27. juna iste godine donio Dekret kojim je utvrđeno da će osam dana po primitku Dekreta, tekst Deklaracije o pravima čovjeka i građanina kao i tekst Ustava, biti proslijeđeni primarnim skupštinama na odobrenje. Ustavotvorni referendum u okviru primarnih skupština u Parizu održan je 2. i 4. juna, a u okviru provincijskih departmana u periodu od 14. do 22. juna 1793. godine. Dana 9. augusta 1793. godine, na temelju izvještaja Komisije za brojanje glasova, Konvent je objavio da je Ustav prihvaćen.

Premda je na referendum izašlo svega 25% francuskih građana, bitno je istaći da je od njih 1,801.918 tek 11.610 glasalo protiv prihvaćanja Ustava. Ova činjenica potvrđuje opravdanost tvrdnje brojnih pravnih historičara da je donošenje Montanjarskog ustava predstavljalo značajan akt političke mobilizacije širokih narodnih masa u revolucionarnoj Francuskoj, a sve u cilju odbrane revolucije i njenih tekovina.¹⁵ Revolucionarni kontekst u kojem je donesen, burna historijska zbivanja i nadasve refleksije koje je na Evropu imalo ukidanje feudalne, apsolutističke monarhije i proklamovanje Republike, učinili su da Montanjarski ustav dobije epitet veoma značajnog pravno-historijskog dokumenta. Historijski značaj ovog Ustava sadržan je u činjenici da je isti bio i ostao simbol ne samo novog društvenog poretka, nego i otpora kontrarevoluciji koja je bila naročito izražena u godini njegovog donošenja. Osim toga, historijski značaj priskrbila mu je i činjenica jednodušnog i demokratskog ispoljavanja opće volje koja je, po prvi put u historiji postojanja Francuske, potvrdila ustavom proklamovanu Republiku.

¹⁴ E. Dmitrov, 133.

¹⁵ S. Sokol, 104-105

Pravni značaj Montanjarskog ustava usko je vezan za odredbe Montanjarske Deklaracije o pravima čovjeka i građanina (1793) koja je činila njegov sastavni dio i koja je poput Deklaracije iz 1789. godine, izvršila snažan uticaj na širenje ideje o ljudskim pravima, ističući da su to prava koja prevazilaze nacionalne okvire i nadasve, naglašavajući njihov značaj i univerzalnost. Montanjarska deklaracija je razradila i proširila prava proklamovana Deklaracijom iz 1789. godine.¹⁶ Ona je proklamovala pravo na jednakost kao jedno od prirodnih prava čovjeka (čl.2), što nije bio slučaj sa Deklaracijom iz 1789. godine. Utvrdila je pravo svih građana na jednak pristup javnim službama (čl.5) i jednako pravo da učestvuju u donošenju zakona i odabiru svojih predstavnika (čl.29). Proširila je listu postojećih prava proklamovanjem slobode vjeroispovjesti i slobode izražavanja ličnih misli i shvatanja (čl.7).¹⁷ Po prvi put su ovom Deklaracijom proklamovana temeljna socijalna i kulturna prava: pravo na rad, pravo na obrazovanje, pravo na podnošenje peticija, te obaveza društva da pomaže siromašne građane, zapošljavanjem i obezbjeđivanjem sredstava za život onima koji nisu sposobni za rad.¹⁸ Polazeći od načela da jedna generacija ne može svojim zakonima podčiniti buduće generacije, Montanjarska deklaracija je proklamovala pravo naroda da mijenja Ustav (čl.28). Osim toga, potvrdila je pravo na otpor ugnjetavanju (čl.33), istovremeno proklamujući da je pravo naroda na ustanak „najsvetije pravo“ i „najneophodnija dužnost“ onda kada vlast krši njegova prava. (čl.35).¹⁹ Predstavljajući pozitivnopavni izraz prirodnih prava čovjeka, premda neprimjenjena, Montanjarska deklaracija je snažno uticala na promicanje ideje o ljudskim pravima i slobodama. Mnoge su države, u godinama nakon Francuske revolucije, idejno i normativno usvojile, a potom i znatno proširile pravne principe koje je proklamovala ova Deklaracija i upravo ta činjenica, uz afirmaciju uloge pojedinca unutar društva i stavljanje države unutar pravnih okvira, te stvaranje pretpostavki da se razvija kao pravna država, jeste oličenje njenog pravnog značaja, ali i pravnog značaja Montanjarskog ustava, kojim je potvrđena i čiji je konstitutivni dio bila.

Zaključak

Francuska buržoaska revolucija koja je trajala od 1789 do 1799. godine, i koja predstavlja jedan od najznačajnijih događaja u historiji ljudskog društva i unutar okvira opće historije države i prava, osim građanska, bila

¹⁶ Detaljnije o pravima proklamovanim Deklaracijom o pravima čovjeka i građanina iz 1789. godine vidi u: J. Bakšić-Muftić, Sistem ljudskih prava, Magistrat, Sarajevo 2002, 91-92.

¹⁷ Deklaracija o pravima čovjeka i građanina (1793), Dostupno na: http://ipt.fpn.bg.ac.rs/Materijal/Deklaracije/Deklaracija_prava_coveka_i_gradjanina_iz_Ustava_iz_1793.pdf, 10. januar 2011.

¹⁸ A. Soboul, Francuska revolucija, Naprijed, Zagreb 1989, 227.

¹⁹ Deklaracija o pravima čovjeka i građanina (1793), Dostupno na: http://ipt.fpn.bg.ac.rs/Materijal/Deklaracije/Deklaracija_prava_coveka_i_gradjanina_iz_Ustava_iz_1793.pdf, 10. januar 2011.

je i pravna revolucija. Ova je revolucija dokinula stari feudalni poredak (Ancien Regime) utemeljen na apsolutističkoj vlasti monarha i uspostavila temelje moderne buržoaske države i prava. Njen pravni značaj ogleda se u ukidanju pravnog partikularizma, unifikaciji francuskog prava, a nadalje u činjenici da je iznjedrila tri Deklaracije koje su proklamovale temeljna prava čovjeka i građanina (1789, 1793 i 1795.), te prve, moderne, pisane evropske ustave, među kojima naročit značaj ima Montanjarski ustav iz 1793. godine. Utemeljen na Montanjarskoj Deklaraciji o pravima čovjeka i građanina iz 1793. godine, i prožet prosvjetiteljskim idejama 18. stoljeća, Montanjarski je ustav predstavljao oličenje idejno-političkog i institucionalnog stvaralaštva francuskih prosvjetitelja i ustavotvoraca. Osim toga, predstavljao je i najdemokratskiji akt Francuske revolucije. Ovo iz razloga što je predviđao uspostavljanje Republike, utemeljene na načelima demokratske narodne suverenosti, i uvođenje Konventskog sistema kao historijskog primjera skupštinskog sistema vladavine. U vrijeme kada je donesen, a i decenijama poslije, predstavljao je najviši domet demokratske ustavnosti. Univerzalnim načelima koja je proklamovao, novim društveno-političkim odnosima i institucijama čije je uspostavljanje predviđao, Montanjarski je ustav, uprkos činjenici da nikada nije primijenjen, prevazišao granice revolucionarne Francuske i godinama nakon revolucije, djelujući kao doktrinarna i institucionalna inspiracija, vršio uticaj na demokratske i revolucionarne pokrete širom Evrope.

Literatura:

1. A. Soboul, Francuska revolucija, Naprijed, Zagreb, 1989.
2. Đ. Samardžić, Opšta istorija države i prava, Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo, 1967.
3. E. Dmitrov, „Ustavi i politički režimi Francuske građanske revolucije“, Zbornik radova Francuska revolucija – ljudska prava i politička demokracija nakon dvjesto godina, 1991.
4. J. Bakšić-Muftić, Sistem ljudskih prava, Magistrat, Sarajevo, 2002.
5. M. Pavičić, Francuska revolucija – izabrani izvori, Školska knjiga, Zagreb, 1963.
6. R. Festić, Common Law i druge pravno-historijske teme, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
7. R. Festić, Opća historija države i prava, Studentska štamparija Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 1998.
8. S. Sokol, Politička i ustavna povijest Jakobinskog razdoblja Francuske revolucije, Globus, Zagreb, 1989.
9. Š. Kurtović, Opća historija države i prava, Narodne novine, Zagreb, 1989.
10. Deklaracija o pravima čovjeka i građanina (1793) http://ipt.fpn.bg.ac.rs/Materijal/Deklaracije/Deklaracija_prava_coveka_i_gradjanina_iz_Ustava_iz_1793.pdf

MONTAGNARD CONSTITUTION AND THE DECLARATION OF THE RIGHTS OF MAN AND CITIZEN OF 1793

SUMMARY:

The Montagnard constitution which was ratified by the French National Convention in 1793 takes very important place within french state and legal history. This constitution wasn't the first french constitution, but was the first one that made a revolutionary break with the Ancien Régime, abolishing the remnants of the old feudal order remaining in revolutionary France after the adoption of the Constitution of 1791. Adopted by the will of the people on referendum, The Montagnard constitution was the most democratic act of the french revolutionary period. Its provisions anticipated introduction of the French First Republic based on principle of national sovereign, and Convent system that represented the historical example of parliamentary system of government. Based on Montagnard Declaration of the rights of man and citizen of 1793 and inspired by the Rousseau's ideas of the Republic, unity government and national sovereignty, this constitution, although it remained unapplied, represented the highest level of democratic constitutionalism. According to that fact many countries in the years after French revolution, ideologically and normatively adopted and after that, significantly expanded principles proclaimed by this Constitution which, besides the affirmation of the role of individuals within society and placing the state within legal borders earned to it an enviable legal and historical significance.

Key words: Montagnard constitution, Montagnard Declaration of the rights of man and citizen (1793), French revolution, Parliamentary system.